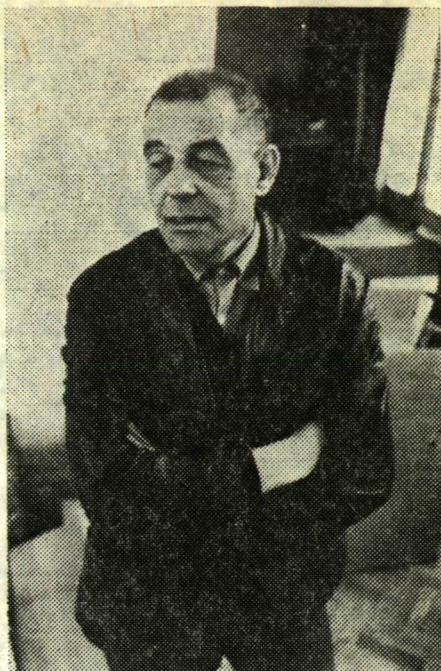

Kass

Jánosnál

Kass János 1967-ben készített egy *Ars poetica* című grafikai lapot, középpontjában az emberi arc, a fej, mint a nembeli lét sarkpontja, a világ gyémánttengelyének origója, mely összekapcsolja az indulatot, a szenvedélyt és a szerkesztett harmóniát, a tuscöppek véletlenszerű faktúráját és a körző-vonalzó precíz rendjét. S a lapon ott az „A” betű többszölamú jelentéssel, utalva az ábécé — s áttételesen a világ — kezdőbetűjére és az art első hangjára. A szerkesztett betű tipográfusi, betűalakítói, könyvtervezői alapállását a düreri világegészben gondolkodó grafikus eszmei-mesterségbeli totalitásigényével kapcsolja össze. Múlt, jelen és jövő torlódik itt össze; föl-vállalt örökség és mai feladat, fantáziaszárnyakon szálló művészi gondolat és szigorú kötöttségek között megvalósuló rend. Ez a grafika Kass János mintegy három évtizedes pályájának vallomásértékű és -erejű alkotása. *Ars poetica* címmel szóban-írásban is megfogalmazta gondolatait. Íme ebből egy részlet: „...Ma a művész ismét hasonló a reneszánsz mesterekhez. A kornak ilyen vagy olyan formában szüksége van rá. Mindenhez kell értenie, mindenről kell tudnia. A tudomány egyre inkább specializálódik és csak részterületeket képes átfogni. A művésznek mindenről tudnia kell, mindent látnia kell és fel kell készülnie minden feladatra Leonardóhoz hasonlóan. Ha kell, képet festeni, ha kell, felvonulást tervezni, a műfaji korlátok megszűntek és minden anyagot érezni, felhasználni és formálni kell tudni. Illusztrálni, könyvet tervezni, üzemek színharmóniáját vagy lakások belső rendjét és otthonosságát megvalósítani, plakátot festeni és világkiállításon kifejezni, mire képes népe és az emberiség. Mozaikot atomerőműre, kisiskolások számára tankönyvet és auswitzi emlékművet tervezni. Az emberi fájdalomnak emléket állítani, a szenvedésnek, hogy emlékezzünk rá és soha ne ismétlődhessen meg. Válaszolni kell a kornak, és ez valóban gyönyörű feladat. Szinte megoldhatatlan és csak nagyon kevesek, csak a legnagyobbak voltak képesek erre a történelem folyamán...”

Kass János egy néhány évvel ezelőtti kiállításának katalógusában kinyitott személyi igazolványának első oldalát fényképezte ki. Ezzel mintegy jelezte, hogy ő, a művészember egy a többi közül, csak más küldetést, feladatot, munkát jelölt ki

számára az élet. Szelíd tekintete föloldja az igazolványképek merevségét, jellegzetes, kalligrafikus névjegye alatt a születési hely: Szeged, és az évszám: 1927. Ebben a városban a Kass név máig fogalom. Sokan az idősebbek közül a mostanra elárvult Hungária-szállót, a régi Stefánia árnyas fái mellett egy darab múltat őrző épületet még mindig úgy emlegetik, hogy „a Kass”. Az épület, melynek egykori tulajdonosa Kass János nagyapja volt, az első világháború utáni Szeged egyik nevezetessége. Asztalainál kiváló írók, jobb sorsra érdemes festők, körülrájongott primadonnák, szerencselegények, zsurnaliszták világmegváltáson törték a fejüket és anekdotáznak, beszorozgatva a fokhagymás flekken átható illatában. Biliárdasztala legendás csaták rokkant őrzője...

Szegeden születtem 1927-ben. A harmincas évek elején kerültem el a városból. Nagy vizekre és óriási szárazságokra emlékszem. Illatok maradtak meg bennem, például a frissen gyalult fa édeskés illata. Máig érzem a múzeum előcsarnokának hűvösségét, és orromban Móra Ferenc szivarjának kékes füstjét. Hallok a homokfutók zörgését, a lovak patáinak dobogását. Emlékszem a megásott avar sírok pontos derékszögére, a gyereksem fényképezte csontok, koponyák, csigolyák rendjére, majd feljebb, a gödör peremén, a térdnadrágra, a bricsesre, az árnyékot vető szalmakalapra, Móra kék szemére. Emlékszem a város elevenségére, a piacok harsány zsúfoltságára. Arra, hogy a sok szoknya redőiben hogyan kotorásztak a kofák, pénzes zacskóikat keresgélve. Gyermekszemem alulnézetben fényképezte a világot, így a lovak hasát, a szekerek alját, az égbe szökő épületek rám dőlő falait, a fák eget takaró rezgő lombjait, óriás embereket őrzött meg az emlékezet képalbuma. Az egykori Tisza-híd öntöttvas korlátai mellett ámulva néztem, hogy a pókok sűrű hálói-ban hogyan vergődik a rengeteg légy, szúnyog, bogár. Különös és csodás színház volt ez! Aztán sétákon anyám kezét fogva láttam Juhász Gyulát, sötéten és törekenyen a nyárvégi délután aranyos napsütésében, hosszú árnyékot vetve, keresztben a Tisza-töltésen felénk ballagni... Hosszú évtizedekig aztán semmi nem kötött a városhoz. Csak jóval később terelt vissza valami ősi ösztön, s a szülőváros iránti vágy és szeretet most elevenedik újra. S ma itt ismét barátokra, munkatársakra találtam.

Kass János a felszabadulás utáni magyar képzőművészet kiemelkedő alkotója. Annak a nemzedéknek a tagja, mely az új társadalmi rend friss léghuzatában kapta első impresszióit, indíttatásait, s mindjárt e nagy levegővétel után szorult vagy vonult a művészeti közélet hátszágába-menedékébe, hogy aztán az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején a megszenvedett harc sebeivel ékesen, a roppanás nélküli gerinc bátorságával és hitelével, a nyitottság és elkötelezettség alapállásából szóljon egyre igazabbul versben, prózában, képben, szoborban, filmen...

Porcelánfestést és gipszöntést tanultam, 1946-ban kaptam kerámikus mesterlevelet. Korongoltam Kovács Margitnak és Gádor Istvánnak, a magyar kerámiaművészet megalapítóinak és kimagasló képviselőinek. A háború utáni években nem tellett égetőkemencére, agyagra. Ceruzára még igen. Akkor az Iparművészeti, majd a Képzőművészeti Főiskolán olyan kimagasló művészegényiségek tanítottak, mint Hincz Gyula, Konecsni György, Kállai Ernő, Hevesi Iván. Az Eötvös-kollégium kisugárzó hatása bennünket is magával ragadott. Akkor kötődtek a halálig tartó barátságok. A nemrégiben meghalt zseniális költővel, Nagy Lászlóval például együtt felvételiztünk, egymás mellett rajzoltunk, neki még ecsetre sem volt pénze, ám nem emiatt hagyta el a főiskolát —, de kereste a neki legmegfelelőbb műfajt. A grafikai szak elvégzése után illusztrálni kezdtem. Az ötvenes években olyan kiváló művészek is, mint Ferenczy Béni vagy Borsos Miklós, az irodalom fedezékébe menekültek a szocreál kötelmei, a hivatalos művészet erőszakolt igényei elől. Sorsom kereke úgy fordult, hogy olyan helyen laktam, ahol az utcaköveket Babits Mihály, Kosztolányi Dezső és Szabó Lőrinc koptatta. Az irodalom iránti vonzalom kezembe adta Áprily Lajos, Illyés Gyula, Füst Milán műveit. Aki-knek később a könyveit terveztem, sokan barátaikká fogadtak.

Nagyszerű illusztrációkat készített József Attila verseihez, festményeket Bartók Kékszakállujához, rézbe karcolta Madách két remekének, Az ember tragédiájának és a Mózesnek fölsejlo képeit, rajzban fogalmazta újra a Psalmus Hungaricus üzenetét, Juhász Ferenc nemzedéki önvallomását, a Szarvasfiút, Pablo Neruda Ódáját a nyomdához és megannyi gyermekkönyvet. Grafikai mintegy kapcsot jelentenek a Hincz—Konecsni—Buday György—Szalay Lajos-nemzedék és a hatvanas évek végén jelentkező fiatal grafikuscsapat között.

Ha a festészet szépirodalom, akkor a grafika újságírás, a gyors reagálás eszköze. És van-e nagyszerűbb dolog egyszerre kérdezőnek és felelőnek lenni, az összefüggéseket kutatni, megérezni és kibontani? Vágyódni, megkeresni, kifejezni. Megütött húrként rezonálni. Megformálni a harmóniát és bogozni a csomókat. Szépet adni a szépre vágyóknak, kibeszélni a bánatot. Nem menekülhetünk el sehová a kínzó kérdések elől. A távolságok megszűntek. Válaszolni kell. Tanúja lenni a kornak. Tanúi és krónikásai vagyunk korunknak. A megérzéseket, a nyugtalanságot, a kérdéseket és a feleleteket gyors formába önteni, ez a grafikus feladata. Készülni a nagy tervekre, regisztrálni a megtörténtet, kommentálni az eseményeket, átadni az át nem adhatót, a ki nem mondottat. A grafikának a magyar művészet történetében mindig is rangja, elvitathatatlan érdeme és nemzetközi hitele volt. Am, hogy nevekkal meghatározható vonulatok, egyivású nemzedéki csoportosulások fontosak-e, nehéz eldönteni. Egy bizonyos, minden generáció tulajdonképpen kapocs az előtte járók és az őt követők között. Így való igaz, hogy mi, mai ötvenesek — Reich Károly, Kondor Béla, Feledy Gyula és a többiek —, akik a felszabadulás után kezdtük a pályát Szalay Lajos, Hincz Gyula, Konecsni György, Ferenczy Béni, Barcsay Jenő, Buday György, Vajda Lajos, Varga Nándor Lajos közvetlen vagy közvetett tanítványai vagyunk, de nem felejthetjük el azt sem, hogy Derkovits Gyula grafikai munkássága milyen érték, hogy Kernstok Károly, Pór Bertalan, Uitz Béla is ott éltek és dolgoztak előttük, s így eljutunk a 19-es plakátokig, a századforduló, a szecesszió rajzművészetéig, vagy még régebben Zichy Mihály grafikai munkásságáig. Kiténik ebből a sorból, hogy nagyon kevés közülük a kifejezetten grafikus, hisz Ferenczy Béni, Borsos Miklós elsősorban szobrászok, Derkovits festő, Barcsay festő és monumentarista. Am Buday György sajátosan magyar grafikai szemlélete Angliában is gyökeret tudott eresztetni, és művészete nemzetközi jelentőségűvé vált. Az utánunk következők?... Erről még nehezebb szólni. Hisz a tanítványok — mi is ilyenek voltunk! — igyekeznek túlhaladni, megtagadni mestereiket. Talán az a probléma, hogy az igazi tehetségek nem tudnak fölnőni, oly erőteljes a mesterséges nivellálási folyamat. Mint minden művészeti ágban, a grafikában is a kifejezésmód alá van rendelve a létrehozó gondolatnak, azt hordozza, mint egy tartószerkezet. Gondoljunk csak Picasso Ovidius-illusztrációira, vagy Daumier Don Quijote-rajzaira, és egyértelművé válik, hogy a rajz, sőt az indító élmény is csak eszköz ahhoz, hogy más-más szerkezetben, más-más módon koruk és önmaguk kifejezőivé váljanak. A művészettörténet is hullámhegyek és hullámvölgyek váltakozása. Összetettebb, bonyolultabb, kuszább időszakokat mindig tisztulási folyamat, egyszerűsödő kifejezésmód követ. A manierizmus mindig tisztázatlan gondolatokat, pontatlan mondanivalót takart. Ezeket azonban mindig az egyszerű és tiszta beszéd követi. Emlékezzünk például Medgyessy Ferenc tómondatos plasztikáira.

Kass János lenyűgözően nyitott művész. A képzőművészet szinte minden válfaját megpróbálta, szinte valamennyiben maradandót alkotott. Tervez bélyeget, lemezbortót, plakátot, könyvet; készít illusztrációt, önálló grafikát, festményt; formál kisplasztikát, köztéri betonkompozíciót. Alkotóművész és pedagógus; barátai költők és muzsikuskok, képzőművészek és nyomdászok. Korunk művésze. Lakásában, a komódon felelőségének, Hajnal Gabriellának játékos, elektromos mobilja, az egymásnak feszülő piros és kék bokszesztyű. Ez a fajta kettősség a művész Janus-arca, ahol a szárnyaló érzelmi-indulati fantázia és a tervező, logikára épülő mérnöki kötöttségei, a grafikus vibráló vonaljátéka és a könyvművész ipari struktúrában gondolkodó szigora találkozik egyetlen személyiségben.

Ez a nyitottság részint alkati adottság, részint az évek során kialakult érzékenység a világ dolgai iránt. Nem kerülöm ki a valóság naponta élém álló gondjait, feladatait. Sok minden izgat, sokféle kérdést teszek fel, s igyekszem azokra válaszolni is. A könyv, a betű, a tipográfia, a könyvkultúra olyan időben kezdett érdekelní, amikor tömeges igény volt rá, és óriási publikációs lehetőséget is jelentett. Olyan ez, mint a kinyíló legyező szárnya, megsokszorozódik, gazdagabban valósul meg, több emberhez jut el az alkotói üzenet. A nyomtatásban, a fotóban immár szinte minden gesztusunk reprodukálható. A magyar könyvművészet, tipográfia és nyomtatás kisipari manufaktúráis gyakorlata múltófélben van. A magyar könyvművészet és művelődéstörténet három pillére, meghatározó nagy egyénisége Tótfalusi Kis Miklós, Kner Imre és Lengyel Lajos, példájuk ma abban az értelemben érvényes, ahogy ők mesterségük fanatikusai, kiváló szakemberei, művészei — mondhatnánk szerelmesei voltak. Korunkban megváltozik ez a tevékenység. A nyomda és a tervező közötti patriarchális viszony megszűnik, a nagy teljesítményű automata gépek a gyáriparrá váló nyomdában terméket állítanak elő, és csak másodsorban könyvet, lényegében számukra közömbös, hogy konzervet, vagy a szellem gyümölcseit magába ölelő könyveket termelnek. A technika fejlődése, a nyomdagépek forradalma az elmúlt negyedszázadban megrendítette a gutenbergi tradíciót, az ólombetűt felváltja a fény-szedés. A mozgatható betű öt évszázados egyeduralma véget ért. Az apáról fiúra, nemzedékről nemzedékre szálló nyomdász típusa, a magasán kvalifikált mesterség folytonossága kihalófélben. A mi korunk jó értelemben vett technokratákat, menedzsereket, szervezőket, távlatokban gondolkodó, összefüggéseket felismerő szakembereket igényel. De álmodni tudókat is, akik a rakéta felhajtó erejét felhasználva a pályájára állítják az űrhajójukat. Tény, hogy a vizualitás igénye megnőtt. A fotó, a film, a televízió, az új, gyorsabb hírközlési módok nagy hatással vannak és lesznek az emberiségre. Gyökeresen átalakul az egyén és a kommunikáció viszonya. Ebben a rohamosan növekvő információs áradatban a könyv és a nyomtatás hitele még jobban megnő, hiszen a kor minden szellemi értéke, dokumentuma végül is nyomtatásban realizálódik. Az egyre tökéletesebbé váló reprodukálás mind több lehetőséget ad a részletek minél gazdagabb bemutatására, s az új szerkesztési elv, a film gyors vágásaihoz hasonlóan az eddigi ismeretlen felfedezések és szépségek közlését hozza magával. Mindez csak akkor válhat az ember humánus céljainak eszközévé, ha valóban olyan tartalmat hordoz, ami az emberiség közös ügye.

Rengeteget tett a magyar könyvművészetért, tipográfiáért. Cikkeket írt, illusztrált, könyveket tervezett és nyomdaipari múzeumot, több önálló lapja hódol az officínának és legkiválóbb nyomdászainknak (In memoriam Misztótfalusi Kis Miklós; Kner Imre emlékére; Tipográfiai lap; nyomdarázkarcok stb.). Sok-sok gyerekkönyvet készített, e kötetekben szípkarkázon szellemes, vibrálóan kedves és őszintén bájos figurákat, madarakat, állatokat, természeti motívumokat teremtett színes pasztellkrétával, szikár tollal, futkározó golyósiroonnal, lágy akvarellel. Nem szellemi készítményeket kínál, nem leképez, nem tolmácsol, hanem teremt és újrafogalmaz. A képek nyelvére a mesét, a verset. S hetenként kétszer bemegegy az Iparművészeti Főiskola grafikai tanszékére, ahol tehetséges lányok és fiúk fantáziáját indítja és zabolázza, új grafikusnemzedékek szárnypróbálgatását vigyázza.

Sajnos, a képzőművészeti életnek, a vizuális nevelésnek nincs Kodály Zoltánja. Hiányzik egy olyan internacionális metódus, melyet Japántól Kanadáig egyetemesen alkalmazni lehetne, mint képzési-oktatási formát. Nincs meg az egységes vizuális nyelv- és jelrendszer, melyet tanítani lehetne és kellene, s mely megteremtene a művészetet értő, szerető közönség világtáborát. Totális csőd ez a képzőművészeti nevelésben, s hovatovább ott tartunk, hogy mindenki csak saját magára számíthat.

A hetvenes évek elején az elsősorban grafikusként ismert Kass János egyszerre vihart, szellemi izgalmakat kavart Fejek című műanyagplasztika-sorozatával. Ezek a préselt műanyag egyenfejek az elszemélytelenedő, arcnélküli, egyéniségét veszített tömeg szorító érzését, tátongó űrvíziját keltették a nézőkben. Egy borzongató jövőkép jelent meg Kass János sci-fi képernyőjén. A társadalom gondjaira érzékenyen

reagáló, az emberiség jövőjéért aggódó művész kiáltása volt ez a fehér műanyag fejsorozat. S azután Kass egy igazi művészi huszárvágással műalkotásokká emelte, egyedi művekké nemesítette ezt az ipari terméket. Odaadta barátainak, ismerőseinek, tegyenek vele, amit akarnak. Ő is azt tette. Egyiknek rózsaszálát helyezett a szájába, mintha illusztrálni vagy még inkább újrafogalmazni akarná Nagy László verssorait: „ki viszi át fogában tartva a Szerelmet a túlsó partra!” Másiknak kést helyez ajkai közé, mintegy ellenpólusát teremtve meg az előbb idézett verssornak. Majd az áttetsző műanyag fejet a számítógép lyukszalagkijóójával tömi tele az elgépiesedés, az automatizálás, a lyukszalagokon regisztrált élet veszélyeire figyelmeztetve; ismét másik homlokára céltáblák szűkülő köreit rajzolja; a következő szája szögletéből vér csorog; amannak fejére a rejtőzködők napszemüvegét és a brutalitás ellen védekezők vagy éppen a brutális száguldozók bukósisakját helyezi; aztán egyiknek jobb szeme sarkába könnygyöngyöt helyez, s elnevezi feleségének, Hajnal Gabriellának; egy másik homlokára személyi igazolványszámot ír: Au—IV. 881034 s Ónarcképnek kereszteli.

Egyre nagyobb gondunk, társadalmi méretű problémánk az elszemélytelenedés. Járók a tömegben és képtelen vagyok rögzíteni az arcokat, az emberi kontaktusokat. Nem találok rá a velem szembejövő tekintetére. Arcnélkülivé lettünk. Egyenemberek. Számunk van, kódjelünk van, de nincs arcunk, személyiségünk, tekintetünk. Az autóbaleset áldozatát újságpapírral letakarják, a robogó busz vagy az autó ablakából egybemosódnak az arcok. A televízió kekesen vibráló képernyője elidegeníti a születést, a halált, a szerelmet, a békét és a háborút. Az én fejeim használati eszközök. Tudatosan brutális effektusok. Olyanok, mint a telefon, amely cserepeire töri a csön-det, durván belecsörög életünkbe, mely percnyi kapcsolatokat teremt, mely üzeneteket közvetít anélkül, hogy igazi, emberi kontaktust teremtené két ember között. Ezek a fejek számomra ugyanakkor kommunikációs, kapcsolatteremtési lehetőségek is. Egy menekülési aktus lehetőségei, egy elmerülési veszély mentőövei. Odaadtam barátaimnak, Juhász Ferencnek, Somlyó Györgynek, Nagy Lászlónak és a többieknek, s ők azzal, hogy rajta hagyták kezük nyomát, szellemük pecsétjét, ráírták üzenetüket, partnereimmé váltak. Ennek a plasztikai kísérletnek további folytatása lett, hogy keresni kezdtem a tömeg ritmusát. A hullámozó, mindig változó, új formát, alakot öltő tömeget, mely szinte zeneivé válik, akár Kurtág György Játékok című művének plasztikai parafrázisaként. S ha ebből a hullámozó, ritmusos, egynemű tömegből kiemelek egy alakot, máris kibontakozik senkihez nem hasonlítható személyisége, egyénisége, emberlényege. Jelen létformánkban mindinkább rá vagyunk utalva az improvizációra. Gyors válaszokat kell adnunk az élet hirtelen jelzéseire. Megváltozott az életünk, ez megváltoztatja környezetünket, újabb és újabb benyomásokat kell feldolgoznunk, minél gyorsabban, minél hatásosabban. Épp ezért mind kevesebb lehetőségünk van a részletekben való elmélyülésre, az analitikus búvárkodásra. Jelekre van szükségünk, összefogott, egyértelmű, tudatunkban könnyen lefényképezhető szimbólumokra. Amikor műtermet építettem, kapcsolatba kerültem a betonüzemmel, az előregyártott épületek tartó funkciót betöltő betonelemei megindították a fantáziámat. A mérnöki konstrukció esztétikai vetülete magával ragadott, s kísérletezni kezdtem, hogy ezeket a betonszerkezeteket — melyeket szemünk előtt eltakarnak a héjak, a burkolóelemek — új módon összekapcsoljam, s betonplasztikákká, hatalmas előregyártott és sorozatban gyártható jelképekké formáljam. Szinte gyerekként építőköcskédit játszottam, magával ragadott ezeknek az elemeknek nagyfokú variációs lehetősége.

Kass János tavaly nagysikerű, az egész pálya keresztmetszetét bemutató tárlatot rendezett Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárának három szintjén. Bemutatta illusztrációit, grafikáit, bélyegeit, könyveit, plasztikáit. Az idei ünnepi könyvhét országos megnyitójának színhelye Szeged volt. Az ünnepi esemény plakátját Kass János tervezte, az ő szárnyaló pegazusa díszítette a falragaszokat. Látomásaival az 1980-as szabadtéri játékok programjában is találkozunk, az újdonságnak számító cigánymusical, A piros karaván díszleteit az ő elképzelései alapján valósítja

meg Csikós Attila. Elmúlt évi kiállítása alkalmával ajánlotta föl: ha megfelelő feltételek teremthetők, szülővárosának, Szegednek ajándékozza életműve jelentős részét, megteremtve ezzel egy modern galéria alapjait. Úgy tűnik, Kass János hazafelé tart...

Fél évszázad mezsgyéjén túllépve egyre jobban foglalkoztat, mi lesz munkáim utóélete. A grafikai lapok megfelelő gondozás és karbantartás híján vesztenek értékükből. A műanyag fejeket is szeretném bronzba önteni. Arra törekszem, hogy az életmű együtt maradjon. Keresem a helyet, az öblöt, a kikötőt, ahol horgonyt vehetnek. Az ember alkotásai papírhajók, melyeken üzeneteket küldünk egymásnak. A műalkotás, éppen mert ilyen palackposta, mert híradás, az idő múlásával mind értékesebbé válik. Az ipari termékek a technika gyors fejlődésével mind hamarabb elavulnak. A művészet, a szellem terméke, mely nemzeti érték, s mellyel az egész társadalom gazdagszik, a múlt idővel mind értékesebb lesz. Ez a remény éltet. Ilyen gondolatokat szövögetve egyre gyakrabban jut eszembe szülővárosom, Szeged. Ha a feltételek megteremtődnek, szívesen adom munkásságom jelentős részét a városnak, s hiszem, hogy a fölismert értékek beépülnek nemcsak a város művészetébe, de egész kultúránkba.

TANDI LAJOS

Szerkesztői asztal

Szegeden ebben az évben a Dugonics téren állították föl a könyvheti sátrakat. A meghitt hangulatú könyvtéren Garai Gábornak, a Magyar Írók Szövetsége főtítkárának ünnepi köszöntője hangzott el. Az országos vidéki megnyitóra Szegedre érkeztek a könyvhét külföldi íróvendégei is, akik között néhány régi munkatársunkat is köszönthettük, így Székely Jánost, Karol Wlachovskyt és másokat. — Szegedi napot is rendeztek a könyvtéren, itt a Kincskereső és a Tiszatáj szerkesztősége is bemutatkozott. — A Forumnapra Szegedre érkezett Bori Imre egyetemi tanár, irodalomtörténész, s a vajdasági írók népes küldöttsége. Őket is a könyvtéren köszöntötte a város irodalomkedvelő közönsége.

*

Tiszatáj-estet rendezett a könyvhét első napján a hatvani városi könyvtár. Szerkesztőségünket Vörös László főszerkesztő, Annus József főszerkesztő-helyettes és Olasz Sándor szerkesztő képviselte. Munkatársaink közül Csoóri Sándor vett részt a nagysikerű esten, amelynek bevezetőjét Cs. Varga István irodalomtörténész tartotta. — Ugyan-

csak Tiszatáj-estet rendezett a hódmezővásárhelyi könyvtár Szikáncson. Itt Vörös László főszerkesztő mondott bevezető szavakat, Baka István, Tóth Béla és Annus József írásaiból pedig Kovács János és Mentés József színművészek adtak elő részleteket. — Kalocsán a Nagy Lajos Könyvtár rendezett Tiszatáj-ankétot, amelyen Vörös László főszerkesztő beszélgetett olvasóinkkal.

*

Előző, júniusi számunkban jelent meg Sütő András új drámája, A szűzai menyegző. Utólag közöljük azt a szükséges megjegyzést, hogy a drámában olvasható Gilgames-részletek Rákos Sándor fordításában szerepelnek.

*

Szegedi grafikusok. Az Ünnepi Könyvhétre adta ki a Szeged megyei városi Tanács V. B. művelődésügyi osztálya azt az albumot, mely a szegedi grafika fél évszázadát tekinti át. A Szegeden élő vagy innen elszármazott alkotók között találjuk — többek között — Buday György, Moholy-Nagy László, Kopasz Márta, Vinkler László, Diskay Lenke, Kass János és Fritz Mihály nevét.